

FINANSIERING AV MAUSUND FELTSTASJON FOR Å NÅ BÆREKRAFTSMÅL 14

HANNAH ESPELIN-ROLFSEN, KAROLINE WETHAL KRISTOFFERSEN, ERLING SIMONSEN, KAREN SNEKVIK & VETLE ØEN
LANDSBYLEDER: HILDE BEATE ERVIK

INTRODUKSJON TIL PROBLEMET

Marin forsøpling er en av de største miljøutfordringene i vår tid. Mausund Feltstasjon gjør en uvurdelig jobb med å rydde plast langs kysten, helt fra Møre til Nord-Trøndelag. De jobber aktivt for å oppnå bærekraftsmål 14 som handler om å bevare livet i havet og det kan derfor knyttes opp mot bærekraftig utvikling i havet. Konsekvensene av plastforurensning i havet er store; det truer økosystemer, har en negativ innvirkning på folkehelsen, og vil føre til enda større økonomiske tap for aktører som benytter havet som ressurs i fremtiden dersom det ikke gjøres gode nok tiltak.

Eider AS driver Mausund Feltstasjon som er en virksomhet med lav inntjening. Dette gjør det utfordrende for selskapet å finansiere driften. Etter 2025 er ikke selskapet lenger sikret finansiering fra Handelens Miljøfond. Vi ønsker derfor å besvare følgende problemstilling:

“Hvordan kan Mausund Feltstasjon tiltrekke seg økonomiske midler for å kunne fortsette arbeidet mot å nå bærekraftsmål 14, og hvem har egentlig det økonomiske ansvaret?”

METODE

KVALITATIV METODE

- Litteraturstudie
 - Fagfellevurderte artikler, offentlige rapporter, medisinske rapporter, nettsider (eks. lovdata, statsbudsjett), lærebøker, osv.
 - Google Scholar, PubMed
- Intervju, direkte kontakt med relevante fagpersoner

KVANTITATIV METODE

- Spørreundersøkelse
- Tall og data fra statsbudsjett → Grafisk fremstilling

FROAN NATURRESERVAT

I 1979 ble Froan Naturreservat opprettet med formål om å bevare dyre- og plantelivet. Forskriften sier også at henleggelse av avfall er forbudt. Statsforvalter er ansvarlig for vern av området.

Forvaltningsplanen for Froan fra 2015 anerkjenner at oppryddning av marint søppel er viktig for å verne om området og at oppryddningen av marint søppel vil kreve store ressurser. Tiltakene skulle være å lage lister som prioriterer områder som skulle ryddes og prioritere å lage en plan for rydding.

I følge Carina Ulsund ved Statsforvalterens kontor er kartlegging av søppel i området ute på anbud. Dersom kartleggingen avdekker områder med mye søppel sendes det inn avvik til Miljødirektoratet som videresender til departementet. Det er ønskelig at et slikt avvik vil bevilge flere midler til oppryddning av marint søppel i området.

AS VS STIFTELSE

STIFTELSE

Et forslag er å skille ut delen av Eider som driver med oppryddning av marint søppel i en stiftelse, som er en selveiende organisasjon. Ingen kan ta ut utbytte og det gir skattefordeler. For å unngå økonomiske problemer knyttet til omgjøringen kan det være mulig å leie driftsmidler fra Eider AS.

IDEELT AS

Et annet forslag er å opprette et ideelt AS ved å endre vedtektene til Eider AS. Dette medfører at alt overskudd må reinvesteres og ingen kan ta ut utbytte. Det vil også påvirke virksomhetene til Eider som ikke omhandler marin forsøpling.

KONSEKVENSER AV PLAST

Miljøgifter og mikroplast

- Gir langsiktige skader - tas opp og akkumuleres i kroppen
- Fra et samfunnsøkonomisk perspektiv er det dårlig for samfunnet at folk blir sykere

Kjemikalier

- Knyttet til fedme, hjertesykdom, diabetes og hormonforstyrrelser
- Påvirker graviditet og fertilitet

Tungmetaller

- Metaboliseres ikke
- Gir høyt blodtrykk, økt risiko for hjerte- og karsykdommer, nyreskade og hemmer kognitiv utvikling hos barn

Mikroplast

- Funnet i 81% av verdens springvann
- Hovedårsak til akkumulering i kroppen er konsumering av mat og vann
- Kan bidra til utviklingen av kreft, inflammatoriske sykdommer og nedsatt reproduktivitet

Hvorfor er rydding av plast viktig fra et helseperspektiv?

- Det er mange dødsfall og sykdommer knyttet til miljøgifter og mikroplast
- Rydding nå vil forebygge helseplager på sikt
- Det er kostbart for samfunnet å behandle økt antall sykdomstilfeller
- Mikroplast med påfølgende helseeffekter vil oppkonsentreres ytterligere i organismer
- Vi er ikke kvitt de farlige stoffene som nå er forbudt
 - Mye av søppelet langt kysten er gammelt
 - Søppelet kommer fra mange land, hvor reguleringen av stoffer er ulik

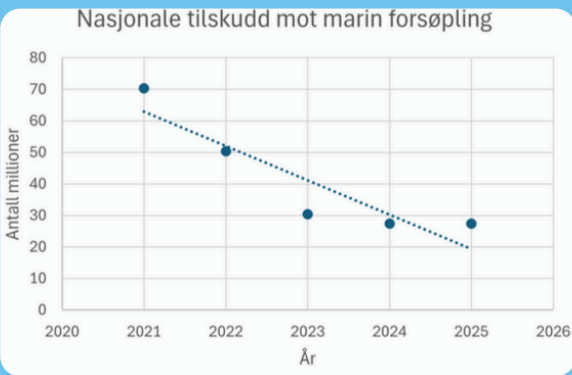
SAMFUNNSØKONOMISK MODELL

NEGATIV EKSTERNALITET

En negativ eksternalitet defineres som at aktør A utfører en handling som påfører andre aktører en kostnad som aktør A ikke belastes for. Den negative eksternaliteten som marin søppel har har en direkte effekt på havnæringen og en indirekte effekt på hver enkelt gjennom helseproblemer som kan komme av marint søppel.

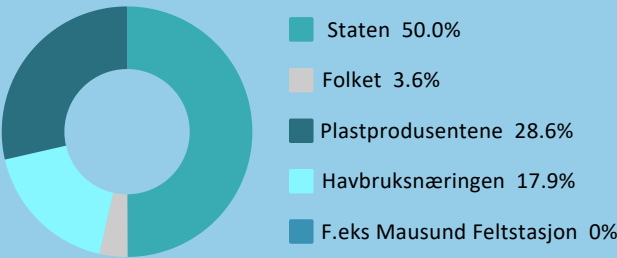
OFFENTLIG GODE

Havet er et offentlig gode. Det betyr at det er ikke-ekskluderende og at alle derfor kan benytte seg av dette godet. Dette skaper kollektive handlingsproblemer der enkeltaktører ikke tar på seg byrden av hele kostnaden og man ender derfor opp med ineffektivitet.

NASJONALE TILSKUDD FRA STATEN

- Topp på ca. 70 mill i 2021
- Nedadgående trend siden 2021
- Ca. 40 millioner kr mindre i tilskudd i 2024/2025 sammenlignet med 2021

SPØRREUNDERSØKELSEN

- 56 deltagere
- Målgruppe: 20-65 år bosatt forskjellige steder i Norge
- Hovedvekten mener staten burde stå økonomisk ansvarlig for plastoppyddning i havet

KONKLUSJON | VEIEN VIDERE

- Mausund Feltstasjon kan tiltrekke seg økonomiske midler ved å etablere en stiftelse for den delen av Eider AS som omhandler marin plastoppyddning.
- Staten har det økonomiske ansvaret.
- CO₂-avgiften for avfallsforbrenning skal mot 2030 øke til 2000 kr/tonn, det er derfor gunstig å jobbe mot et fritak fra CO₂-avgiften for marint søppel.
- Gjennom økt fokus på innhold i sosiale medier kan lobbyvirksomhet skapes, det kan f.eks benyttes masterstudenter i feltarbeid for gratis arbeidskraft.

